

KUTSESTANDARD

Veevärgilukksepp, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Veevärgilukksepp, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Veevärgilukksepad töötavad peamiselt ehituse või kinnisvara korrashoiuga tegelevates ettevõtetes. Nende peamiseks tööülesandeks on vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ning -seadmete paigaldamine. Põhilised tegevused on torude lõikamine, ühendamine ja painutamine, monteerimine, isoleerimine, torude läbipesu, möötmine ja katsetamine. Välistrasside ja rajatiste ehitamisel lisanduvad torustike aluste rajamine ja kraavkaeviku tagasitaitmine.

Veevärgilukksepad tegelevad ka vee- ja kanalisatsioonisüsteemide hooldamise ja remondiga. Nad lokaliseerivad ja likvideerivad avariisid ning teevad torude ja süsteemide hooldustöid.

Veevärgilukksepp, tase 4 kutsestandard kirjeldab praktilise töökogemusega ja kogunud töötaja kutsealaseid oskusi ja teadmisi.

Veevärgilukksepp, tase 4 korraldab iseseisvalt oma töökoha ja vastutab oma tööülesannete kvaliteetse täitmise eest. Töökorraldusest lähtuvalt võib oma kutsealal juhendada ja nõustada vähem kogunud kolleege nende tavatöös.

A.2 Tööosad

A.2.1 Hoonesiseste vee- ja kanalisatsioonisüsteemide paigaldamine

1. Torude möötmine, lõikamine ja deformeerimine
2. Läbiviikude tegemine
3. Torulõigete tegemine, torude ja liitmike paigaldamine
4. Torustike paigaldamine
5. Survestamine ja kvaliteedikontroll
6. Isolatsioonitööde tegemine
7. Sanitaarseadmete, kodu- ja basseinitehnika paigaldamine
8. Veetöötlusseadmete paigaldamine
9. Sõlmede ja nende juurde kuuluvate seadmete paigaldamine
10. Hoonesiseste drenaaži- ja reoveepumplate ehitamine ja paigaldamine

A.2.2 Välistrasside ja rajatiste ehitamine

1. Kraavkaevikusse torustiku liivaluse rajamine
2. Välisveetorustike ehitamine ja paigaldamine
3. Välisveetorustike seadmete paigaldamine
4. Kanalisatsioonitrasside ja trassiseadmete paigaldamine
5. Sadevee- ja drenaažisüsteemide paigaldamine
6. Survestamine ja möötmistööde tegemine
7. Kraavkaeviku tagasitaitmine

A.2.3 Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ja -seadmete remondi- ja hooldustööde tegemine

1. Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide hooldamine
2. Vee- ja kanalisatsioonivariide lokaliseerimine ja remonditööde tegemine

A.2.4 Energiatõhus ehitamine

A.2.5 Madalama tasemega veevärgilukkseppade nõustamine ja juhendamine

1. Tööga seotud keskkonnariskide hindamine ja juhendatava nõustamine
2. Töö tegemisel ilmnenud vigade analüüsimine ja parandamise nõustamine
3. Veevärgilukksepa juhendamine ja nõustamine tööülesannete täitmisel

A.3 Töö keskkond ja eripära

Veevärgilukksepa tööaeg on üldjoontes fikseeritud, kuid hooajati võib töö tempo olla pingelisem ja töömahud suuremad.

Veevärgilukksepa töö on raske ja nõuab füüsilist pingutust. Sageli tuleb tõsta raskeid materjale ja detaile, töötada sundasendis ja tõstukitel, ronida ajutistel tellingutel ja konstruktsioonidel. Töö võib toimuda erinevatel kõrgustel ja muutuvates keskkonnanätingimustes, nii sees kui väljas. Üldehitusobjektidel töötavate veevärgilukkseppade töökeskkonnas on kõrgendatud vigastuste tekkimise risk. Tervisekahjustusi võivad põhjustada ka ehitustolm, õhus lenduvad keemilised ühendid, müra, temperatuurikõikumised ja tuuletõmbus, mistõttu on kohustuslik kasutada kaitseriietust ja -vahendeid. Veevärgilukksepp peab oma tööd tehes järgima tööeeskirju ning tervisekaitse- ja ohutusnõudeid.

A.4 Töövahendid

Tõstukid, pinnasevibraator, ketaslõikur, akutrell, vibrotrell, teemantpuurmasin, pressid toruliitmike tegemiseks, keevitusagregaadid, plekikäärid, ehitusnuga, mõõtmisvahendid (möödulint, nivelliir, lasermõõtjad jne), tangid ja rakised jne.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Veevärgilukksepa töö eeldab koostöövalmidust, kohanemisvõimet, meeskonnas töötamise oskust, keskendumisvõimet ning hoolikust. Vajalik on hea koordinaatsioon, ruumiline kujutlusvõime, korrektsus, füüsiline vastupidavus ja kõrgusetaluvus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

4. taseme veevärgilukksepana töötavatel inimestel on üldjuhul erialane kutseharidus ja praktiline töökogemus ehitusettevõttes või keskharidus ning praktiline töökogemus ehitusettevõttes.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Santehnik, torulukksepp.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Veevärgilukksepp, tase 4 kutsestandard koosneb viiest kohustuslikust (B.2.1 – B.2.5) ja kaheksast kutset läbivast kompetentsist (B.2.6 – B.2.13).

Veevärgilukksepp, tase 4 kutse saamiseks peab kutse taotleja tõendama kõik kompetentsid (B.2.1-B.2.13).

Kutset läbivaid kompetentse (B.2.5 – 2.13) hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.2.1 Hoonesiseste vee- ja kanalisatsioonisüsteemide paigaldamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Mõõdab, lõikab ja painutab torusid, kasutades selleks käsi- ja elektrilisi tööriistu või masinaid (torulõikurid, toru keermestamise masinad, torude painutuspingid ja pressid).

2. Lähtudes etteantud tööülesandest teeb ja vormistab torude ja toruliitmike jaoks vajalikud läbiviigud, kasutades selleks elektrilisi- ja käsitööriistu.
3. Teeb torulõikeid ning paigaldab torusid ja liitmikke, kasutades selleks abivahendeid (muhvid, klambrid, kruvid, poldid jne), aineid (liimid, lahustid, pahtlid jne) ning seadmeid (keevitusagregaadid).
4. Paigaldab mitmesuguseid vee- ja kanalisatsioonitorustikke ning tuletõrjeveetorustikke. Teeb vajalikud toruühendused.
5. Enne survestamist veendub, et torustik on kinnitatud ja paigaldatud korrektselt. Survestab koostöös kogenuma kolleegiga torustikke veendumaks, et paigaldatud torustik vastab etteantud normatiividele.
6. Isoleerib paigaldatud torustiku, lähtudes projektist või kehtestatud normidest.
7. Paigaldab koostöös kogenuma kolleegiga sanitaarseadmeid (valamud, segistid, WC-potid, boilerid, vannid, dušinurgad, tuletõrjekapid jne), kodutehnikat (nõudepesumasinad, pesumasinad jne) ja basseinitehnikat, lähtudes etteantud tööülesandest ja paigaldusjuhendist.
8. Paigaldab vee- ja reoveetötlusseadmeid (nt filtrid, rasva- ja mudakogujad jne), lähtudes etteantud tööülesandest ja paigaldusjuhendist.
9. Koostab ja paigaldab koostöös kogenuma kolleegiga veesüsteemide sõlmi (nt veemõõdu-, rõhu reguleerimise, tuletõrjee- jm sõlmed) ja sõlmede juurde kuuluvaid seadmeid.
10. Koostab ja paigaldab hoonesiseseid drenaaži- ja reoveepumplaid, lähtudes etteantud tööülesandest, paigaldusjuhendist ja projektist.

Teadmised:

- 1) veevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide tööpõhimõtted;
- 2) torumaterjalid (plast, vask, teras jne), nende eripära, lõikamise, painutamise ja paigaldamise tehnoloogiad ning kasutatavad abimaterjalid;
- 3) erinevad torutööde tegemise tööriistad (elektrilised, käsi-tööriistad, seadmed jne);
- 4) torustike surveproovide tegemise põhimõtted ja piirväärtused;
- 5) isolatsioonimaterjalid: nende eripära, paigaldamise tehnoloogiad jne;
- 6) erinevad veetötlusseadmed ja nende kulutarvikud;
- 7) sanitaarseadmed;
- 8) kodutehnika;
- 9) basseinitehnika;
- 10) veesüsteemide sõlmed ja seadmed;
- 11) keskkonnasäästlikud lahendused vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitamisel;
- 12) tuletõrje sprinklersüsteemide tööpõhimõtte;
- 13) tuletõrjekappide süsteemi tööpõhimõtte;
- 14) reovee- ja drenaažipumplad.

B.2.2 Välistrasside ja rajatiste ehitamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Rajab kogenuma kolleegi juhendamisel kraavkaevikusse torustiku paigaldamiseks vajaliku liivaluse, lähtudes projekteeritud kõrgusmärkidest ning ettenähtud torukalletest.
2. Koostab ja paigaldab koostöös kogenuma kolleegiga välisveetorustiku, lähtudes etteantud tööülesandest ja projektist.
3. Paigaldab koostöös kogenuma kolleegiga ja projektist lähtudes välisveetorustikele vajalikud seadmed (nt siibrid, hüdrandid, kaevud, hargmikud jne).
4. Paigaldab koostöös kogenuma kolleegiga väliskanalisatsioonitorustikele vajalikud seadmed (nt õli- ja liivapüüdurid, kogumismahutid, imb- ja filterväljakud, pumplad, reovee-, ja tehnoloogiline kanalisatsioon jne), lähtudes projektist.
5. Paigaldab koostöös kogenuma kolleegiga sadevee- ja drenaažitorustikke ja nende juurde kuuluvaid seadmeid (kaevud, pumplad, imb- ja filterväljakud jne).
6. Survestab koostöös kogenuma kolleegiga torustikke veendumaks, et paigaldatud torustik vastab etteantud normatiividele.
7. Täidab kraavkaeviku ja tihendab pinnase kuni pinnakatte aluskihini.

Teadmised:

- 1) veevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide tööpõhimõtted;
- 2) torumaterjalid: plast, vask, malm jne; nende eripära, lõikamise, painutamise ja paigaldamise tehnoloogiad ning kasutatavad abimaterjalid;
- 3) erinevad torutööde tegemise tööriistad (elektrilised, käsitööriistad, seadmed jne);

- 4) torustike surveproovide tegemise põhimõtted ja piirväärtused;
- 5) isolatsioonimaterjalid: nende eripära, paigaldamise tehnoloogiad jne;
- 6) erinevad veetötlusseadmed ja nende kulutarvikud;
- 7) keskkonnasäästlikud lahendused vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitamisel;
- 8) reovee- ja drenaažipumplad;
- 9) torustike kallete piirväärtused;
- 10) väliskanalisatsioonitorustike seadmed (õli- ja liivapüüdurid, kogumismahutid, imb- ja filtreräljakud, pumplad, tehnoloogiline ja reovee kanalisatsioon jne);
- 11) välisveetorustike seadmed (nt siibrid, hüdrandid, kaevud, hargmikud jne);
- 12) sadevee- ja drenaažisüsteemid.

B.2.3 Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ja seadmete remondi- ja hooldustööde tegemine
EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Teeb vee- ja kanalisatsioonisüsteemide hooldustöid, lähtudes etteantud hooldusjuhenditest ja tööülesandest.
2. Lokaliseerib vee- ja kanalisatsioonavarisiid, lähtudes oma tegevuses hetkeolukorrast, oma pädevuse piiridest, seadmete ja süsteemide hooldus- ja kasutusjuhenditest ning etteantud tööülesandest. Tagab avarii lokaliseerimise käigus võimalike kahjude minimeerimise. Teeb etteantud tööülesandest ja hooldusjuhendist lähtudes vee- ja kanalisatsioonisüsteemide remonditöid (torustike läbipesemine, liitmike, muhvide jne vahetamine, süsteemi seadmete asendamine jne).

Teadmised:

- 1) veevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide tööpõhimõtted;
- 2) torumaterjalid (plast, vask, malm jne), nende eripära, paigaldamise tehnoloogiad ja kasutatavad abimaterjalid;
- 3) torutööde tegemise tööriistad (elektrilised, käsi-tööriistad, seadmed jne);
- 4) torustike läbipesu tegemise põhimõtted;
- 5) isolatsioonimaterjalid: nende eripära, paigaldamise tehnoloogiad jne;
- 6) erinevad veetötlusseadmed ja nende kulutarvikud;
- 7) keskkonnasäästlikud lahendused vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitamisel;
- 8) reovee- ja drenaažipumplad;
- 9) torustike kallete piirväärtused;
- 10) väliskanalisatsioonitorustike seadmed (õli- ja liivapüüdurid, kogumismahutid, imb- ja filtreräljakud, pumplad, tehnoloogiline ja reoveekanalisatsioon jne);
- 11) välisveetorustike seadmed (nt siibrid, hüdrandid, kaevud, hargmikud jne);
- 12) sadevee- ja drenaažisüsteemid;
- 13) sanitaarseadmed;
- 14) kodutehnika;
- 15) basseinitehnika;
- 16) veesüsteemide sõlmed ja seadmed;
- 17) tuletõrjekappide süsteemi tööpõhimõtte;
- 18) tuletõrje sprinklersüsteemide tööpõhimõtte.

B.2.4 Energiatõhus ehitamine
EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Teostab omal kutsealal kõiki tööosasid, rakendades sealjuures baasteadmisi energiatahususest. Arvestab oma tööülesandeid täites ehitustegevuse energiakulukusega ning kasutab tööks vajaminevaid energiaallikaid (elekter, vesi, valgustus, soojapuhurid jne) sihipäraselt ja säästlikult.
2. Valib energiatahususe nõudeid ja oma eriala spetsiifikat silmas pidades ning talle antud volituste piires sobilikud materjalid (ehitusmaterjalid, kinnitusvahendid, muud abivahendid jne).
3. Valib energiatahususe nõudeid ja oma eriala spetsiifikat silmas pidades tööülesande sooritamiseks õige tehnoloogia ja sobilikud töövõtted. Rakendab võimalusel oma kutseala ehitustööde tegemisel kvaliteedi ja kuluefektiivsuse tagamiseks sobilikke moodulmõtude süsteeme (materjalide mõõdud, karkassi samm jne).
4. Teeb vajalikud tööd energiatahususe parandamiseks oma kutseala piires.

Teadmised:

- 1) energiatahususe üldmõisted ja nende tähendused, energiatahusust mõjutavad tegurid;
- 2) peamised energiaallikad Eestis (sh taastuvad energiaallikad);
- 3) ehitustööde kvaliteedinõuded ja nende mõju energiatahususele;

4) piirete soojusjuhtivust ja hoone energiatarbimist mõjutavad tegurid (sh ehitusmaterjalide ja ehitustoodete omadused); 5) erinevad tehnosüsteemid, nende mõju hoone energiatõhususele; 6) võimalused hoonete energiatõhususe parendamiseks; 7) töökultuuri mõju ehitustegevuse energiakulule; 8) erinevate ilmastikutingimuste mõju hoonete välispiiretele; 9) käitumisharjumuste mõju energiakulule hoonete eksploateerimisel.	
Kompetents on välja töötatud Buildest projekti raames.	
B.2.5 Madalama kvalifikatsiooniga veevärgilukkseppade nõustamine ja juhendamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Nõustab madalama kvalifikatsiooniga veevärgilukkseppa tööga kaasnedes võivate keskkonnariskide määratlemisel ja hindamisel ning nende maandamiseks vajalike abinõude valikul, juhindudes töötervishoiu- ja tööohutusnõuetest. 2. Nõustab madalama kvalifikatsiooniga veevärgilukkseppa töö jooksul ilmnunud vigade analüüsimisel ja nende parandamiseks vajalike abinõude valikul. 3. Juhendab madalama kvalifikatsiooniga veevärgilukkseppa tööülesannete täitmisel.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.6 Tööks vajalike lähteandmetega tutvumine, tööjuhiste, tehnoloogiate ja kvaliteedinõuete järgmine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Tutvub ehitusprojekti ja ehitusplaanidega veendumaks, et selle alusel on võimalik koostada ja paigaldada projektijärgne torustikusüsteem, mis sobitaks ehitise konstruktsioonide ja teiste tehnosüsteemidega (nt elektrijuhtmestik, ventilatsioonikanalid jne). 2. Järgib asjakohaseid tööjuhiseid, materjalide tootjate ettenähtud tehnoloogiaid ja etteantud kvaliteedinõudeid. Vajaduse korral konsulteerib materjali tootja esindajaga.	
B.2.7 Tööplaani koostamine ja nõuetekohase töökoha korraldamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Töö planeerimiseks määratleb tööjoonistelt vajalikud lähteandmed ja arvutab tööks vajaliku materjalikulu, töövahendid ja tööaja. 2. Enne töö alustamist korraldab endale oma tööloigu piires nõuetekohase töökoha: paigaldab vajadusel ja juhendamisel töölava või tõstuki, valib etteantud töö iseloomust juhindudes välja sobivad töövahendid ning veendub enne töö alustamist nende korrasolekus ja ohutuses. 3. Ladustab vajalikud materjalid, tagades nende kvaliteedi säilimise.	
B.2.8 Töötervishoiu ja tööohutusnõuete järgimine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Vältimaks tööõnnetusi töökohal järgib töö planeerimisel, töökoha ettevalmistamisel, töö kestel ja töökoha korrastamisel rangelt töötervishoiu- ja tööohutusnõudeid ning arvestab inimeste ja keskkonnaga enda ümber. 2. Õnnetusjuhtumi korral annab vältimatut abi, kutsub professionaalse abi ja teatab õnnetusjuhtumist objektijuhile või tööandjale.	
B.2.9 Ümbritseva keskkonna kaitsmine, jäätmekäitlusnõuete järgimine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Järgib töö ajal keskkonnakaitsenõudeid ning veendub, et ümbritsevasse loodusesse ei satuks keskkonnaohtlikke jäätmeid (värvid, lahustid jm keemilised ained). 2. Sorteerib jäätmed, juhindudes taaskasutuse põhimõtetest ning jäätmekäitluseeskirjadest.	
B.2.10 Vajalike mõõdistuste ja märketööde tegemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Määratleb ja märgib paigaldatavate torustike, läbiviikude, kinnituste ja seadmete asukohad, kalded ja ühendused, kasutades selleks mõõtevahendeid (nt joonlauad, lasermõõdikud jne).	

B.2.11 Töövahendite, seadmete ja isikukaitsevahendite hooldamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Kasutab kõiki töövahendeid ja seadmeid heaperemehelikult. 2. Korrastab ja puhastab oma töös kasutatavaid töövahendeid, seadmeid ja kaitsevahendeid regulaarselt, järgides nende kasutus- ja hooldusjuhendeid.	
B.2.12 Koostöö teiste objektidel töötavate töötajatega ja meeskonnatöös osalemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Arvestab oma töös ka teiste samal objektidel töötavate töövõtjatega. Hoiab oma töökoha puhtana ja korras. 2. On avatud koostööle, osaleb meeskonnatöös ja on valmis teistelt õppima. Ta jagab teistega kogu tööks vajalikku ja kasulikku informatsiooni ning tegutseb parima ühise tulemuse saavutamise nimel.	
B.2.13 Töölaste otsuste vastuvõtmine ja kohanemine muutuvate oludega	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Rakendab õpitut igapäevaselt oma erialasel tööl, võtab oma vastutusala piires vastu asjakohaseid otsuseid, täidab endale võetud kohustusi ja saavutab seatud tööeesmärgid. Tegutseb standardsetes olukordades iseseisvalt. 2. Töölaste ebaõnnestumiste ja eksimiste korral hindab ja kohandab oma tegevust vastavalt olukorrale, küsides nõu kõrgema kvalifikatsiooniga kütte- ja jahutussüsteemide lukksepalilt või oma vahetult juhilt.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	22-06052019-6.20/7k
2. Kutsestandardi koostajad	Indrek Peterson, Eesti Ehitusettevõtjate Liit Margus Keerutaja, AS Sovek Ago Rehandi, OÜ Viljandi Õhumeister Jüri Naumov, AS Cliik
3. Kutsestandardi kinnitaja	Arhitektuuri, Geomaatika, Ehituse ja Kinnisvara Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	22
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	06.05.2019
6. Kutsestandard kehtib kuni	05.05.2022
7. Kutsestandardi versiooni number	7
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7126 Torulukksepad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Water system technician, level 4
C.3 Lisad	